

Nápev *tropárov* 1. hlasu

*ruténskej tradície bulharského rospevu,
haličskej tradície a prostopenia*

Tropáre 1. hlasu majú v ruténskej tradícii dve modelové melódie. Slávnostný veľký nápev prevažuje v starších prameňoch a postupne sa vytrácal z používania. Jednoduchý malý nápev, ktorého základ stojí na troch tónoch, sa objavuje v irmologionoch neskôr, ale nepochybne v ústnej tradícii žil už oddávna a nepotreboval fixáciu.

Do haličskej tradície a prostopenia prešiel iba malý nápev, ten však v prostopení prešiel viacerými terciovými zdvihmi a inými zmenami.

Ruténsky nápev veľký

Ruténsky nápev tropárov 1. hlasu má dva varianty. Veľký, čiže slávnostný a bohato ornamentovaný nápev nachádzame v starších prameňoch (L1816 je posledný z nich). V novších prameňoch prevláda rýchlejší malý nápev. V troch prameňoch sú prítomné oba nápevy. Mnohé z irmologionov sa s nápevom obmedzujú len na text „Boh Hospód“.

Pramene:

	Veľký nápev <i>Boh Hospód'</i>		Malý nápev <i>Boh Hospód'</i>	
	<i>Tropár</i>		<i>Tropár</i>	
VS	*	*	—	—
B133 ¹	*	*/	—	—
ZM	*	*	—	—
S457	*	*	—	—
I229	*	—	—	—
SI	*	—	—	—
L1709	*	—	*	—
L1816	*	—	*	—
J672	*	—	*	—
J833	—	—	*	—
Vorobkevič	—	—	—	*

Veľký tropárový nápev 1. hlasu nájdeme ešte v ruských prameňoch (napr. S457, SI) aplikovaný na liturgické *Dostójno jest'*, kde je označený ako *na podobn* „Objátija ótča“. V ruskom kontexte je azda takéto označenie správne, v ruténskom sa však „Objátija ótča“ spieva na veľký stichirový nápev 1. hlasu BR.

¹ Rukopis ruského pôvodu (z pozostalosti Maxima Suvorova, ruského učiteľa v meste Sremski Karlovci), Srbská patriarchálna knižnica, Beograd, MS 133, datované na koniec 17. storočia. Nápevy na Boh Hospód' a tropár sú zhodné (!) so zemplínskym rukopisom ZM.

VS

Б^о го- - - спо̇ ѿ ѿ- - -вн- -сѧ на̇,

B133,ZM

Б^о го- - - спо̇ ѿ- - -вн- - - - -сѧ на̇,

I229

Б^о го- - - спо̇ ѿ ѿ- - -вн- - - - -сѧ на̇,

S457

Б^о го- - - спо̇ ѿ ѿ- -вн- - - - -сѧ на̇,

J672

Б^о го- - - -спо- -дѣ ѿ ѿ- -вн- -сѧ на̇,

L1709

Б^о го- - - - -спо̇ ѿ ѿ- - - -вн- сѧ на̇,

L1816

Б^о го- - - - -спо̇ ѿ ѿ- - -вн- -сѧ на̇,

SI

Б^о го- - - -спо̇ ѿ ѿ- - - -вн- -сѧ на̇,

VS

БѢ - ГО - - СЛО - - ВЕ ГРА - ДЫ БО И - - МА ГО - ПО - - - - НЕ.

B133,ZM

БѢ - ГО - - - - СЛО - - ВЕ ГРА - ДЫ БО И - - МА ГО - ПО - - - - - НЕ.

L229

БѢ - ГО - - - - СЛО - - ВЕ ГРА - ДЫ БО И - - МА ГО - ПО - - - - - НЕ.

S457

БѢ - ГО - - - - СЛО - - ВЕ ГРА - ДЫ БО И - - МА ГО - ПО - - - - - НЕ.

J672

БѢ - ГО - - - - - СЛО - - - - ВЕ ГРА - ДЫ БО И - - МА ГО - - ПО - - НЕ.

L1709

БѢ - ГО - - - - СЛО - - ВЕ ГРА - ДЫ БО И - - МА ГО - ПО - - - - - НЕ.

L1816

БѢ - ГО - - СЛО - ВЕ ГРА - ДЫ БО И - - МА ГО - ПО - - - - - НЕ.

SI

БѢ - ГО - - - - - СЛО - - ВЕ ГРА - ДЫ БО И - МА ГО - ПО - - - - - НЕ.

Tropár

VS

ΚΑ- ΜΕ- - - ΗΗ ΖΗΛΑ- - ΜΕ- - - ΗΛΑ- ΗΛ̄ Ὢ Ἰ- - - ΙΟ- - - ΔΕ̇

B133

ΚΑ- ΜΕ- - - ΗΗ ΖΗΛΑ- - ΜΕ- - - ΗΛΑ- ΗΛ̄ Ὢ Ἰ- - - ΙΟ- - - ΔΕ̇

ZM

ΚΑ- ΜΕ- - - ΗΗ ΖΗΛΑ- - ΜΕ- - - ΗΛΑ- ΗΛ̄ Ὢ Ἰ- - - ΙΟ- - - ΔΕ̇

S457

ΚΑ- ΜΕ- - - ΗΗ ΖΑ- - ΠΕ- - - ΥΑ- ΤΑ- - - ΗΛ̄ Ὢ Ἰ- - - Δ- - ΔΕ̇

VS

Ἠ ΒΟ- - - - Η- - - - Η^ω ΣΤΡΕ- ΓΥ- - ΨΗ^ω ΠΡΕ- ΥΗ- - - ΣΤΟ- - Ε ΤΙ- - ΛΟ ΤΒΟ- - Ε

ZM

Ἠ ΒΟ- - - - Η- - - - Η^ω ΣΤΡΕ- ΓΥ- - ΨΗ^ω ΠΡΕ- ΥΗ- ΣΤΟ- Ε ΤΙ- - ΛΟ ΤΒΟ- - Ε

S457

Ἠ ΒΟ- - Η- - - Η^ω ΣΤΡΕ- ΓΥ- - ΨΗ^ω ΠΡΕ- - ΥΗ- ΣΤΟ- - Ε ΤΙ- - ΛΟ ΤΒΟ- - Ε

VS

ВЗ- -СҚӘС- - - СЕ ВО ТҒЕ- -ТІ ДНЬ СПА- -СЕ ДА- ҚД- - -А МИ-ҚО-ВН ^{3y}ӘНН,

ZM

ВЗ- -СҚӘС̃ ě- - СН ВО ТҒЕ- -ТІ ДЕ- - - -НЬ СПА- -СЕ

ДА- - ҚД- - - - -А МИ- - -ҚО- - - - -ВН ^{3y}ӘНН,

S457

ВО- -СҚӘС̃ ě- -СН ТҒН- ДНĚ- НЬ СПА- СЕ ДА-ҚД- -А МІ-ҚО- ВН ^{3y}ӘНН,

VS

СЕ- -ГО ҚД- - -ДН СН- -АЫ НЕ- -БЕ- НЬ- - -А

ZM

СЕ- -ГО ҚД- - ДН СН- -АЫ НЕ- -БЕ- НЬ- - -А

S457

СЕ- -ГО ҚД- - ДН СН- -АЫ НЕ- -БЕ- НЬ- - А

VS

ВО- - ПІ- - -А- -ХД ТН ³ӘН-НО- ДА- - -ҰС,

ZM

ВО- - ПІ- А- - -ХД ТН ³ӘН-НО- - ДА- - -ҰС,

S457

ВО- -ПІ- А-ХД ТН ³ӘН-НО- - ДА- - -ҰС,

VS

САА--ВА БО--СТА--НІ--Ю ТИ ХҦИ--СТЕ,

ZM

САА--ВА БО--КҦЕ--СЕ--НІ--Ю ТИ ХҦИ--СТЕ,

S457

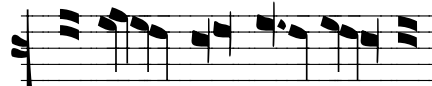
САА--ВА БО--КҦЕ--СЕ--НІ--Ю ТВО--Е--МЪ ХҦИ--СТЕ,

VS

САА--ВА ЦА--ҦБ--СТВН--Ю ТИ,

ZM

САА--ВА ЦА--СТВН--Ю ТИ,

S457

САА--ВА ЦА--СТВІ--Ю ТВО--Е--МЪ,

VS

САА--ВА СМО--ТҦЕ--НІ--Ю ТВО--Е--МЪ

ZM

САА--ВА СМО--ТҦЕ--НІ--Ю ТВО--Е--МЪ

S457

САА--ВА СМО--ТҦЕ--НІ--Ю ТВО--Е--МЪ

VS

Ѡ̂ - - ДН - - НѠ ѡА - - ВѠ - КО - АЮБ - - - - ѡѠ.

ZM

Ѡ̂ - - ДН - - - НѠ ѡѠ - - АЮ - ВѠ - КО - - АЮБ - - - - ѡѠ.

S457

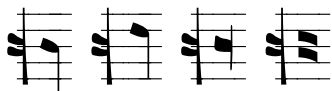

Ѡ̂ - ДН - - НѠ ѡѠ - - АЮ - - ВѠ - - КО - АЮБ - - - - ѡѠ.

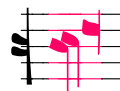
Analyza veľkého ruténskeho nápevu

Veľký nápev tropárov je iteratívny, s jednoformulovým jadrom. Nástupná formula sa líši od ostatných na prvej slabike.

Nástupná formula:

Priebežná formula:

VS		
ZM	D	
S457		
J672		
S457*		
L1709,SI		

Deklamačný úsek D je spravidla jednoslabičný, riešený motívom uvedeným v tabuľke. Dlhšie úseky D sa tvoria iba v niektorých prameňoch. Uvádzame jednotlivé moduly deklamácie, ktoré sa rôznym spôsobom kombinujú:

VS		
ZM		
S457		

Koncová formula sa za deklamatívnym úsekom D vyvíja nasledovne:

VS

ZM

L1709,L1816,I229

S457,SI

J672

Pôvod ruténskeho nápevu tropárov 1. hlasu

V prípade väčšiny ostatných hlasov je troparický nápev odvodený z byzantskej psalmódie. Paradoxne, pri tropároch 1. hlasu BR, ktoré máme najlepšie zo všetkých dokumentované, tento vzťah nie je dosť presvedčivý. Viditeľným sa stáva až porovnaním so sedálnovým nápevom, pri ktorom je pôvod v strednobyzantskej melódii tropárov nepochybný.

Prepíšme si najprv iteratívnu troparickú formulu v jednoduchom tvare (bez variabilnej deklamácie) podľa dvoch prameňov a pokúsime sa nájsť styčné body s nápevom sedálnov 1. hlasu:

Tropár

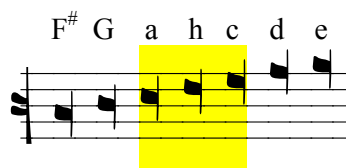
VS

S457*

Sedálen J002

Napriek odlišnej rytmike a ornamentácii môžeme konštatovať podobnosť oboch melódií a zhodu ich nosných parametrov – deklamačného tónu a finály.

Takto sprostredkovane potom môžeme konštatovať pôvod tropárovej melódie v strednobyzantských troparických a psalmodických modeloch. Stupnicu tropárov BR 1. hlasu tak vieme lokalizovať nasledovne:

Kľúč v tomto prípade možno chápať ako G-klúč.

Zvláštnosťou tropárovej aj sedálnej melódie je ukončenie priebežných formúl tónom *h*. Predpokladáme, že ide o sekundárne premostenie medzi tónmi *c* (pôvodná priebežná finála) a *a* (nástup novej formuly), ktoré sa petrifikovalo a získalo väčší význam. Globálna finála G v tropárovom nápeve je len terciovým znížením priebežnej finály a je samozrejme sporná – tropáre malého nápevu aj sedálny sú ukončené správne tónom *a*.

Všimnime si tiež, že iteratívna formula pozostáva akoby z dvoch podobných častí, ktoré sú na rovnakej výške alebo o terciu vzdialené.

Two musical staves showing the melodic formula. The first staff is labeled 'Cyklus 1 S457*' and the second 'Cyklus 2 S457*'. The notation is divided into sections by vertical bars: grey, green, cyan, yellow, and grey. The notes are: F# G a h c d e. The notes a, h, and c are highlighted in a yellow box.

Uvedené pozorovanie neprekvapuje, naopak – typickou vlastnosťou psalmódie a starých troparických nápevov je to, že sú zložené z malého počtu jednoduchých motívov, ktoré sa mnohokrát opakujú.

Ruténsky nápev malý

J672

Б^о ГО-СПО́ И́ ІА-ВН-СА́ НА́, Б^л-ГО-СЛО-В^е Г^оЛ-ДЫ́ ВО́ И́М^а ГО-ПО́-Н^е.

J833

Б^о ГО-СПО́ ІА-ВН-СА́ НА́, Б^л-ГО-СЛО-В^е Г^оЛ-ДЫ́ ВО́ И́М^а ГО-ПО́- - -Н^е.

L1709

Б^о ГО-СПО́ И́ ІА-ВН-СА́ НА́, Б^л-ГО-СЛО-В^е Г^оЛ-ДЫ́ ВО́ И́М^а ГО-ПО́-Н^е.

L1816

Б^о ГО-СПО́ И́ ІА-ВН-СА́ НА́, Б^л-ГО-СЛО-В^е Г^оЛ-ДЫ́ ВО́ И́М^а ГО-ПО́-Н^е.

L1816

КА-МЕ-НИ́ ЗА-ПЕ-ЧАТА́НЪ ѿ ІА-Д^е, И́ ВО-И-НШ^у С^вЕ-Г^лЦЫ́ П^рЕЧИ-СТОЕ́ Т^лО́ ВО-Е́,

Vorob

КА-МЕ-НИ́ ЗА-ПЕ-ЧАТА́НЪ ѿ ІА-Д^е, И́ ВО-И-НШ^у С^вЕ-Г^лЦЫ́ П^рЕЧИ-СТО-Е́ Т^лО́ ВО-Е́,

L1816

ВО-К^рЕС^ь Е́-СН^и Т^рИ-Д^нЕ-Н^ы СПА-С^е, ДА-Р^а-Л^ь М^и-РО-В^нИ́ Ж^нЗ^ь,

Vorob

ВО-К^рЕС^ь Е́-СН^и Т^рИ-Д^нЕ-Н^ы СПА-С^е, ДА-Р^а-Л^ь М^и-РО-В^нИ́ Ж^нЗ^ь,

L1816

СЕ-ГШ ФА-ДИ СИ-ЛЫ НЕ-БЕСНЫА ВОПІАХШ ТИ ЖИЗНО-ДА-ЧЕ:

Vorob

СЕ-ГШ ФА-ДИ СИ-ЛЫ НЕ-БЕСНЫА ВО-ПІ-А-ХШ ТИ ЖИ-ЗНО-ДА-ЧЕ:

L1816

СЛА-ВА ВО-КРЕ-СЕНІЮ ТВОЕ-МШ ХР-ТЕ, СЛА-ВА ЦА-СВІЮ ТВОЕ-МШ,

Vorob

СЛА-ВА ВО-КРЕ-СЕНІЮ ТВОЕ-МШ ХР-ТЕ, СЛА-ВА ЦА-СВІ-Ю ТВО-Е-МШ,

L1816

СЛА-ВА СМО-ТРЕ-НІ-Ю ТВО-Е-МШ Ё-ДИ-НЕ ЧЕЛОВЪКО-ЛЮ-ЧЕ.

Vorob

СЛА-ВА СМО-ТРЕ-НІ-Ю ТВО-Е-МШ Ё-ДИ-НЕ ЧЕЛОВЪКО-ЛЮ- - -ЧЕ.

Predĺžený záver

L1816

СЛАВА СВОБОДНШЕМШ НА ФО-ДЕ-ВО ТВО- - И.

Analýza malého ruténskeho nápevu

Malý nápev tropárov 1. hlasu je spravidla zapísaný o kvartu nižšie, čo rešpektujeme aj v našich prepisoch. Stupnica teda bude:

Melódia je iteratívna, s jednoformulovým jadrom. Najstaršie varianty máme dokumentované iba na „Boh Hospód“. Plnšie varianty (L1816, Vorobkevič) už majú isté odchýlky.

V L1816 má kadencia o slabiku menej, čo je s vysokou pravdepodobnosťou starobyľý tvar. Ďalej sa miestami z prízvukových dôvodov nástupný vrchol dvíha o terciu a následne sa mení smerovanie rozdrobenej finály. U Vorobkeviča vidno už úmyselné striedanie vysokého a nízkeho nástupu. Finála je posunutá podľa vzoru jej rozdrobenia v L1816 vyššie či nižšie.

Porovnanie veľkého nápevu s malým ukazuje, že ide o rovnaký základ, raz v deklamatívnej a inokedy v exegeticky rozvinutej forme.

Potvrzuje sa „dvojcyklický“ charakter formuly veľkého nápevu, ktorý sme konštatovali v predošlej kapitole.

Záverečná formula sa od základnej líši kadenčnými tónmi o jednu pozíciu nižšie, alebo vo vzťahu k iteratívnej formuli podľa L1816 prítomnosťou ďalšieho tónu.

J833

L1816

Vorob

Celkový finálny tón *a* je teoreticky správny. Malý nápev spolu so sedáľnovým sú v tomto smere „správnejšie“ než veľký nápev.

Predĺžený záver uvádza iba L1816. Je podobný ako v nápeve sedáľnov:

sedáľen

L1709

tropár L1816

Haličský nápev (malý)

Haličský nápev² podľa hlavných písomných prameňov:

Polotník

Б^ѣГО-СПО^ѡ Ѡ ѠВНСА НА^ѡ, Б^ѣГО-СЛО-В^ѣ ГРАДЫ^ѡ ВО ѠМА ГО-ПО- - НЕ.

Doľnickij1

Б^ѣГО-СПО^ѡ Ѡ ѠВН-СА НА^ѡ, Б^ѣГОСЛОВ^ѣ ГРА-ДЫ^ѡ ВО ѠМА ГО-ПО- - - - НЕ.

Doľnickij2

Б^ѣГО-СПО^ѡ Ѡ ѠВН-СА НА^ѡ, Б^ѣГОСЛОВ^ѣ ГРА-ДЫ^ѡ ВО ѠМА ГО-ПО- - - - НЕ.

СЕ

Б^ѣГО-СПО^ѡ Ѡ ѠВН-СА НА^ѡ, Б^ѣГО-СЛОВ^ѣ ГРА-ДЫ^ѡ ВО ѠМА ГО-ПО- - - НЕ.

Polotník

КА-МЕ-НИ ЗА-ПЕЧАТАНЫ Ѡ ІХ-Д^ѣ, Ѡ ВО-НИШ^ѡ СЪЕ-ГЛЫ^ѡ ПР^ѣЧНОЕ Т^ѣЛО ВО-Е,

Doľnickij1

КА- - МЕ-НИ ЗАПЕЧАТАНЫ Ѡ ІХ-Д^ѣ, Ѡ ВО-НИШ^ѡ СЪЕ-ГЛЫ^ѡ ПР^ѣЧНОЕ Т^ѣЛО ВО-Е,

Doľnickij2

КА- - МЕ-НИ ЗАПЕЧАТАНЫ Ѡ ІХ-Д^ѣ, Ѡ ВО- - НИШ^ѡ СЪЕ-ГЛЫ^ѡ ПР^ѣЧНОЕ Т^ѣЛО ВО-Е,

СЕ

КА- - МЕ-НИ ЗАПЕЧАТАНЫ Ѡ ІХ-Д^ѣ, Ѡ ВО- - НИШ^ѡ СЪЕ-ГЛЫ^ѡ ПР^ѣЧНОЕ Т^ѣЛО ВО-Е,

² V nápeve СЕ sa v deklamácii miestami zrýchľuje tempo na dvojnásobok. V našom prepise značíme všeobecným spôsobom deklamatívne úseky a tieto rytmické zmeny, pre naše ciele nepodstatné, neuvádzame.

Polotnik

ВО-КРЭС̃ Ê-СИ ТРІДНЄВНЫ̃ СПА-СЄ, ДА-РЪА̃ МІРОВИ ЖИЗ̃

Doľnickij1

ВО-КРЭС̃ Ê-СИ ТРІДНЄВНЫ̃ СПА-СЄ, ДА- РЪ-А̃ МІРОВИ ЖИЗ̃

Doľnickij2

ВО-КРЭС̃ Ê-СИ ТРІДНЄВНЫ̃ СПА-СЄ, ДА- РЪА̃ МІРОВИ ЖИЗ̃

СЕ

ВО-КРЭС̃ ÊСИ ТРІДНЄВНЫ̃ СПА-СЄ, ДА-РЪА̃ МІРОВИ ЖИЗ̃

Polotnik

СЄ-ГШ РЪ-ДН СИ-ЛЫ НЄБЕСНЫА ВОПІАХЪ ТИ ЖИЗНО-ДА- ЧЄ:

Doľnickij1

СЄ-ГШ РЪ-ДН СИ-ЛЫ НЄБЕСНЫА ВОПІАХЪ ТИ ЖИЗНО-ДА- ЧЄ:

Doľnickij2

СЄ-ГШ РЪ- -ДН СИ-ЛЫ НЄБЕСНЫА ВОПІАХЪ ТИ ЖИЗНО-ДА- ЧЄ:

СЕ

СЄ-ГШ РЪ- ДН СИ-ЛЫ НЄБЕСНЫА ВОПІАХЪ ТИ ЖИЗНО-ДА- ЧЄ:

Polotňuk

СЛА-ВА ВОСКРЕСЕНІЮ ТВОЕМУ ХР-ТЕ, СЛА-ВА ЦА-СКІЮ ТВО-Е-МУ,

Doľnickij1

СЛА- ВА ВОС-КРЕСЕНІЮ ТВОЕМУ ХР-ТЕ, СЛА-ВА ЦА-СКІЮ ТВОЕ-МУ,

Doľnickij2

СЛА- ВА ВОСКРЕСЕНІЮ ТВОЕМУ ХР-ТЕ, СЛА-ВА ЦА-СКІЮ ТВОЕ-МУ,

CE

СЛА- ВА ВОСКРЕСЕНІЮ ТВОЕМУ ХР-ТЕ, СЛА-ВА ЦА-СКІЮ ТВОЕ-МУ,

Polotňuk

СЛА-ВА СМОТРЕНІЮ ТВОЕ-МУ Ё-ДИ- НЕ ЧЕЛОВѢКО-ЛЮ- - -ЧЕ.

Doľnickij1

СЛАВА СМОТРЕНІЮ ТВОЕ-МУ ЁДИНЕ ЧЕЛОВѢКО-ЛЮ- - -ЧЕ.

Doľnickij2

СЛА-ВА СМОТРЕНІЮ ТВОЕ-МУ ЁДИНЕ ЧЕЛОВѢКО-ЛЮ- - -ЧЕ.

CE

СЛА-ВА СМОТРЕНІЮ ТВОЕ-МУ Ё-ДИ-НЕ ЧЕ-ЛО-ВѢ-КО-ЛЮ- - -ЧЕ.

Analyza haličského nápevu

Haličský nápev tropárov 1. hlasu má pôvod v malom ruténskom nápeve, avšak má dvojformulové iteratívne jadro. Štruktúra melódie je

$A_0B ABAB \dots Z$

Formula A_0 (úvodná)

Three staves of musical notation illustrating the introductory formula A_0 in different variants. The first two staves, labeled 'CE' and 'Doľnickij1,2', show a melodic line with a final cadence highlighted in yellow. The third staff, labeled 'Polotňuk', shows a different melodic line without a final cadence.

Úvodná formula A v nástupe prezrádza svoj pôvod, vzápätí sa však dvíha o terciu vyššie. Najpresnejší je Doľnickij, ktorý si v dvoch variantoch nápevu zachoval aj rôzny smer rozdrobenia finály. CE sa vo finále odkláňa.

Two staves of musical notation illustrating the introductory formula A_0 in different variants. The first staff, labeled 'L1816', shows a melodic line with a final cadence highlighted in cyan. The second staff, labeled 'Doľnickij1,2', shows a different melodic line with a final cadence highlighted in grey.

Iteratívne jadro – formuly A+B

Four staves of musical notation illustrating the iterative core A+B in different variants. The first two staves, labeled 'Doľnickij1' and 'Doľnickij2', show a melodic line with a final cadence highlighted in grey. The third staff, labeled 'CE', shows a different melodic line with a final cadence highlighted in grey. The fourth staff, labeled 'Polotňuk', shows a different melodic line without a final cadence.

Priebežné formuly A+B sú v skutočnosti len dvoma modifikáciami jedinej pôvodnej iteratívnej formuly malého ruténskeho nápevu. Základ modifikácií však nachádzame už v rôznych variantoch malého nápevu. Najpresnejší z haličských nápevov je Doľnickij 2, ktorý je v podstate iba terciovým zvýšením modelových formúl z L1816. Zásadnejší rozdiel vidno iba v pravidelnosti striedania formúl A,B u Doľnického.³

Musical notation comparing L1816 (top, blue) and Doľnickij2 (bottom, black). L1816 features a grey vertical bar and a cyan vertical bar. Doľnickij2 is a black and white version of the same melody.

Formula Z (koncová)

Musical notation for Formula Z (koncová) in four variants: Doľnickij1, Doľnickij2, Polotňuk, and CE. Each variant is shown in two staves.

Koncová formula má dva varianty, líšiac sa najmä rozdielom tercie v určitých úsekoch. Jedine u Doľnického 1 sa zachovala (aj to nie všade) pôvodná „nevytercovaná“ finála.

Musical notation comparing Vorob (top left, blue) and J833 (top right, blue). Below them are Doľnickij1 (bottom left, black) and Polotňuk (bottom right, black). Vorob has a sharp sign (#) above it. J833 has a blue flourish at the end.

³ V L1816 je vyšší variant len občasnou modifikáciou určenou prízvukovými potrebami.

Prostopenie (malý nápev)

Nápev tropárov 1. hlasu v prostopení vychádza z ruténskeho malého nápevu, pričom viaceré jeho črty sú spoločné s haličským nápevom.

Choma

Б^ѣГО-СП^ѣО ѿ ѿ-ВН-СА НА^ѣ, Б^ѣГО-САО-В^ѣ ГРА-ДЫ ВО ѿ-МА ГО-ПО- - - Н^ѣ.

Bokšay

Б^ѣГО-СП^ѣО ѿ ѿ-ВН-СА НА^ѣ, Б^ѣГО-САО-В^ѣ ГРА-ДЫ ВО ѿ-МА ГО-ПО- - - Н^ѣ.

Ba

Б^ѣГО-СП^ѣО ѿ ѿ-ВН-СА НА^ѣ, Б^ѣГО-САО-В^ѣ ГРА-ДЫ ВО ѿ-МА ГО-ПО- - - Н^ѣ.

Orosz

Б^ѣГО-СП^ѣО ѿ ѿ-ВН-СА НА^ѣ, Б^ѣГО-САО-В^ѣ ГРА-ДЫ ВО ѿ-МА ГО-ПО- Н^ѣ.

Poznámka:

Ba-nápev tropárov (podľa zaslúžilého kantora p. *Plavčáka*) v zásade zodpovedá Bobákovmu prešovskému variantu, je však v kadenciách rytmicky rovnorodý.⁴ Vnútorne kadencie sú v Ba vždy nasledovné

preto pokiaľ sa od Bobáka bude Ba líšiť len rytmikou tejto kadencie, nebudeme daný riadok zvlášť prepisovať.

⁴ Bobák pravdepodobne tiež nespieval kadencie s rôznym tempom a ide u neho skôr o nekonzistentnosť v zápise, nie v samotnom nápeve.

Choma

КЛА-МЕ-НИ ЗЛА-ПЕ-ЧА-ТА-НІА ѿ І-А- -ДЕ, ѿ ВО-И-НІА СЪЕ-ГЛ-ЩЫ ПРЄ-ЧН-СТО-Е ТІ-ЛО ВО-Е,

Bokšay

КЛА-МЕ-НИ ЗЛА-ПЕ-ЧА-ТА-НІА ѿ І-А- -ДЕ, ѿ ВО-И-НІА СЪЕ-ГЛ-ЩЫ ПРЄИСТОЕ ТІ-ЛО ВО-Е,

Bobák, Ba

КЛА-МЕ-НИ ЗЛА-ПЕ-ЧА-ТА-НІА ѿ І-А- -ДЕ, ѿ ВО-И-НІА СЪЕ-ГЛ-ЩЫ ПРЄИСТОЕ ТІЛО ВО-Е,

Orosz

КЛА-МЕ-НИ ЗЛА-ПЕ-ЧАТАНІА ѿ ІА-ДЕ, ѿ ВО-И-НІА СЪЕ-ГЛ-ЩЫ ПРЄИСТОЕ ТІЛО ВО-Е,

Choma

ВО-КРЄС ѐ-СИ ТРН-ДНЄ-НЫ СПА-СЕ, ДА-РЪ-А МІ-РО-ВН АНЪ,

Bokšay

ВО-КРЄС ѐ-СИ ТРН-ДНЄ-НЫ СПА-СЕ, ДА-РЪ-А МІ-РО-ВН АНЪ,

Bobák

ВО-КРЄС ѐ-СИ ТРН-ДНЄ-НЫ СПА-СЕ, ДА-РЪ-А МІ-РО-ВН АНЪ,

Ba

ВО-КРЄС ѐ-СИ ТРН-ДНЄ-НЫ СПА-СЕ, ДА-РЪ-А МІ-РО-ВН АНЪ,

Orosz

ВО-КРЄС ѐ-СИ ТРН-ДНЄ-НЫ СПА-СЕ, ДА-РЪ-А МІ-РО-ВН АНЪ,

Choma

СѢ-ГШ ³Ѡ-ДН СН-ЛЫ НѢБЕСНЫА ВО-ПІ-А-ХЪ ТН ³ЖНО-ДЛА-ЧЕ:

Bokšay

СѢ-ГШ ³Ѡ-ДН СН-ЛЫ НѢ-БЕСНЫА ВОПІАХЪ ТН ³ЖНО-ДЛА-ЧЕ:

Bobák, Ba

СѢ-ГШ ³Ѡ-ДН СН-ЛЫ НѢБЕСНЫА ВОПІАХЪ ТН ³ЖНО-ДЛА-ЧЕ:

Orosz

СѢ-ГШ ³Ѡ-ДН СН-ЛЫ НѢ-БЕСНЫА ВОПІАХЪ ТН ³ЖНО-ДЛА-ЧЕ:

Choma

СЛА-ВА ВО-КРѢ-СѢ-НІ-Ю ТВО-Е-МЪ ³ХР-ТЕ, СЛА-ВА ЦА-СВІ-Ю ТВО-Е-МЪ,

Bokšay

СЛА-ВА ВО-КРѢ-СѢ-НІ-Ю ТВО-Е-МЪ ³ХР-ТЕ, СЛА-ВА ЦА-СВІ-Ю ТВО-Е-МЪ,

Bobák

СЛА-ВА ВО-КРѢ-СѢ-НІ-Ю ТВО-Е-МЪ ³ХР-ТЕ, СЛА-ВА ЦА-СВІ-Ю ТВО-Е-МЪ,

Ba

СЛА-ВА ВО-КРѢ-СѢ-НІ-Ю ТВО-Е-МЪ ³ХР-ТЕ, СЛА-ВА ЦА-СВІ-Ю ТВО-Е-МЪ,

Orosz

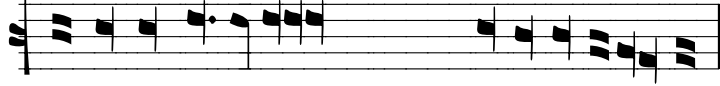
СЛА-ВА ВО-КРѢ-СѢ-НІ-Ю ТВО-Е-МЪ ³ХР-ТЕ, СЛА-ВА ЦА-СВІ-Ю ТВО-Е-МЪ,

Choma

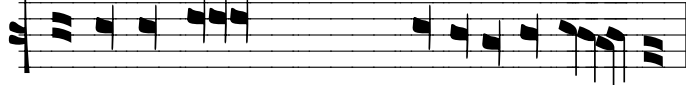
САЛВА СМОТРЕНІЮ ТВОЕМУ ЁДИНЕ ЧЕ-ЛО-ВѢ-КО-ЛІУ- - ЧЕ.

Bokšay

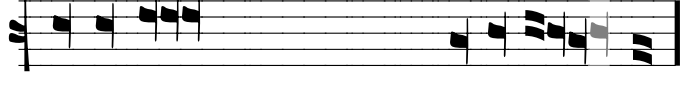
САЛ-ВА СМО-ТРЕ-НІ-Ю ТВОЕМУ ЁДИНЕ ЧЕ-ЛО-ВѢ-КО-ЛІУ- - - ЧЕ.

Bobák

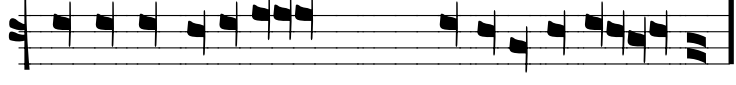
САЛ-ВА СМО-ТРЕНІЮ ТВОЕМУ ЁДИНЕ ЧЕ-ЛО-ВѢ-КО-ЛІУ- - - ЧЕ.

Ba

САЛ-ВА СМОТРЕНІЮ ТВОЕМУ ЁДИНЕ ЧЕЛО-ВѢ-КО-ЛІУ- - - ЧЕ.

Orosz

САЛ-ВА СМО-ТРЕ-НІ-Ю ТВОЕМУ ЁДИНЕ ЧЕ-ЛО-ВѢ-КО-ЛІУ- - - ЧЕ.

Analýza melódie prostopenia

Iteratívna melódia prostopenia je u Bokšaya dvojformulová, u Chomu Bobáka, Orosza a v Ba jednoformulová.

Formula A₀ (úvodná)

Bobák,Ba,Choma

Bokšay

Orosz

Úvodná formula A_0 v nástupe zachováva pôvodný motív, ale vzápätí sa dvíha o terciu vyššie. Kadencia je o slabiku dlhšia než v L1816 a haličských prameňoch.

L1709

L1816

Orosz

Bobák, Ba, Choma

Iteratívne jadro

Priebežná formula A má u Chomu ešte pôvodnú „ruténsku“ finálu, iba v prvom kóle sa dvíha o terciu vyššie. Rôzne ďalšie terciové zdvihy sú u Chomu nie celkom pravidelné a vlastná formula je nestabilná.

L1709

Choma

Bokšay podľa vzoru haličských nápevov strieda pôvodný záver so záverom o terciu zvýšeným. Rovnako strieda nižší a vyšší nástup. Jeho formuly modifikujú tiež pokusy o prízvukové úpravy, čo v našom prehľade neberieme do úvahy.

Choma

Bokšay A+B

Ostatné pramene majú takmer všetky formuly zhodné, oproti Chomovi v kadencii o terciu zvýšené:

Choma

Orosz

Bobák, Ba

Koncové formuly

Tropár je ukončený dvojicou osobitných formúl. Predposledná formula, začínajúca spravidla rovnako ako priebežné formuly, zostupuje až k základnému tónu *a*.

Bokšay

Ba, Orosz, Bobák

Choma

Červené noty sú prízvukovo modifikované.

Sivé noty sú v Ba nepovinné

V poslednej formule v záujme prehľadnosti nepíšeme rytmické nuansy deklamácie.

Choma

Bokšay

Ba

Bobák

Orosz

Ukončenie tropárov dvojicou formúl má azda nepriamy vzor v ruténskej záverečnej formule, ktorá sa rozpadla na dve časti aj s príslušným posunom textu.

The image displays three staves of musical notation. The top staff is labeled 'L1816', the middle 'Vorob', and the bottom 'Bokšay'. The notation consists of blue notes on a five-line staff. A vertical grey bar highlights a section of the music, approximately between the second and fourth measures. In the 'Bokšay' staff, the first two notes are highlighted with a red box. A sharp symbol (#) is present at the end of the 'Vorob' and 'Bokšay' staves.

© 2010 imologion.nfo.sk